

lasting niet is afgeschaft, zoolang zullen verbodsbepalingen van saccharine, aangezien de saccharine niet merkbaar nadeelig is — natuurlijk bij normaal gebruik, natuurlijk niet door het te laten strooien op de boterham van kinderen —, diep te betreuren zijn, omdat dan aan de arbeiders ook *dat* genotmiddel ontnomen is. De actie van GRESHOFF kan bewerken, verbod van saccharine en dure, voor velen niet bereikbare suiker. Gaarne de saccharine eruit, doch eerst de accynsen weg. Als GRESHOFF dit kan bereiken en daartoe zijn geen overdreven berichten van de nadeelige werking van saccharine noodig; zou hij een groot en heilzaam werk verricht hebben.

Amsterdam, 12 Mei 1906.

L. HEIJERMANS.

NAAR AANLEIDING VAN DE STERFTE AAN TUBERCULOSE OP DE FRANSCH E OORLOGSVLOOT.

De groote sterfte aan tuberculose bij de Fransche vloot is reeds menigmaal gememoreerd en verdient dit ook ten volle, wanneer men weet, dat volgens de „statistique officielle” van 1900, 34.5 pCt. van alle sterfte naan tuberculose te wijten is en dat het verlies van de vloot, zoo door sterfte als door afdanking en ziekte, alleen tengevolge van tuberculose, 12 per 1000 per jaar bedraagt. (De sterfte bij het Fransche leger bedraagt, met inbegrip van die aan tuberculose 9.6 per 1000 per jaar).

De meest voor de hand liggende conclusie, die men hieruit kan trekken, is deze: dat een verblijf op zee voor lijders aan tuberculose te ontraden is. Bezieet men echter de zaak nader, dan valt het volgende op: eerstens wordt de bemanning der vloot bijna geheel gerecruteerd uit Bretagne, tweedens is de voeding der matrozen allertreurigst.

Wat het wil zeggen, dat die bemanning bijna geheel uit Bretagne gerecruteerd wordt, moge hieruit blijken, dat, waar de sterfte aan tuberculose 22 pCt. is van alle sterften voor zeelui voortgekomen uit de overige departementen van Frankrijk, die sterfte voor de Bretons 47 pCt. is. Die vatbaarheid der Bretons voor tuberculose wordt geweten aan de meer dan ellendige hygiënische omstandigheden waaronder de armere bevolking leeft en aan het ongeloofelijke alcoholmisbruik. Het schijnt dan ook onmogelijk om Bretons te recruteeren zonder onder hen zeer vele gevallen van latente tuberculose te hebben.

En nu de voeding.

De spijslijst bestaat in hoofdzaak uit:

brood of beschuit	750 gram
versch vleesch (met beenderen)	400 „
of gezouten spek of geconserveerd vleesch	300 „
vet, olie of vleeschgelei	6 „
suiker	20 „
gedroogde groenten (zeldzaam rijst).	100 „

De zeer geringe hoeveelheid vet valt reeds terstond op, en werd er nu nog als regel spek gebruikt, dan zou aan dit euvel eenigszins tegemoet gekomen worden; maar dit is zoo niet; het gebruik van spek is eerder uitzondering. De 400 gram vleesch kan niet als compensatie beschouwd worden voor het tekort aan vet, en bovendien, wat zal er van die 400 gram vleesch

op het geduldige papier overblijven, na aftrek van de beenderen en van al wat er verder zoo hier en daar afvalt?

Van welk belang goede voeding op zee is, kan daaruit blijken, dat de matrozen van de visschersvloot, die toch uit hetzelfde Bretagne voortkomen als de matrozen van de oorlogsvloot, in afwijking van dezen er op zee beter gaan uitzien en sterker worden. De matrozen ter vischvangst worden echter beter gevoed, zij krijgen als dierlijk voedsel speciaal spek; ook maakt versche visch o. a. koppen van kabeljouw een deel van hun menu uit.

Vaassen, 11 Mei 1906.

A. N. J. HANEDOES VAN ALMKERK.

EEN GEMEENTELIJKE KEURING.

Het nummer van 12 Mei 1906 van dit *Tijdschrift* bevat een artikel — „Een gemeentelijke keuring”, — dat in hooge mate mijn verbazing en mijn verontwaardiging heeft opgewekt.

Door het gemeentebestuur van Zaandam wordt aan de heeren gemeenteartsen REBEL en VAN DER LOO opgedragen een onderwijzeres te onderzoeken „die veel verzuimd heeft wegens ziekte” en nu tijdelijk verpleegd wordt in een sanatorium.

De heeren vinden in den linker longtop geringe afwijkingen bij percussie en eenige fijne rhonchi (die 2 maanden later blijken verdwenen te zijn), patiënt geeft sporadisch sputum op, waarin geen tuberkelbacillen meer zijn te vinden. Kort daarop oordeelt een onzer hoogleraren, „dat patiënt genezen is van haar tuberculose”.

Nu verwacht men misschien, dat door de heeren aan dit meisje de raad werd gegeven haar vacanties zooveel mogelijk buiten door te brengen, of wel uit te zien naar een meer gezonden werkkring? Neen, zij rapporteeren aan B. en W., dat patiënt „moet worden ontslagen”, (stipt letterlijk!).

Voor wie dit niet begrijpen mocht, diene tot toelichting, dat volgens die heeren tegenwoordig de meest gangbare meening is, dat de voor tuberculosebesmetting vatbare personen, in casu schoolkinderen, wel degelijk aan infectiegevaar blootstaan!

Aan het slot van het artikel volgen eenige beschouwingen ter rechtvaardiging hunner handelwijze en worden regels gegeven, hoe in het vervolg met dergelijke onderwijzers te handelen.

Geachte Redactie, ik wist gelukkig niet, dat een schoolhygiënist zijn taak op zulke wijze kon opvatten. Ik wil deze opvatting hier niet nader qualificeeren, maar ik hoop toch dat een dergelijke handelwijze nooit en nimmer navolging zal vinden, en in ons land scherp gehekeld en algemeen afgekeurd zal worden!

Hoogachtend,

Uw dienstw.

Arnhem, 12 Mei 1906

Dr. E. W. SIKEMEIER.

EEN VRAAG.

Iedereen, zegt collega VAN DER LOO, zal toegeven, dat het niet verantwoord is de 40 kinderen eener klasse elken dag gedurende 5 uren bloot te stellen aan de mogelijkheid van infectie door een tuberculeuse onderwijzeres.

Daarin zal menigeen hem bijvallen.